

Cái gì Việt-Nam b... cũng rinh v... ..

Tác Giả: Th y V

Chúa Nhật, 28 Tháng 8 Năm 2011 05:14

Tôi th... ng con, biết nó nh... nhà l... m, mà tôi nh... t... nh không bao giờ tr... v... khi c... ng s... n còn giày phá đ... t n... c.

M... n... ng mythanh.

Khi còn tr..., không bao giờ tôi dám nghĩ là có m... t ngày nào đó tôi s... s... u t... m c... v... t Việt Nam. Đó là m... t thú vui mà tôi v... n nghĩ ch... dành cho nh... ng tay con buôn, nh... ng gia đình giàu có, có truy... n th... ng t... bao đ... i, hay ch... v... tay các chuyên viên kh... o c... c... a b... o tàng vi... n...

Tr... c 75... Sài Gòn, v... n v... n ch... có m... t l... n duy nh... t tôi l... y thì gi... đi thăm Vi... n B... o Tàng... v... n Tao Đàn mà trong ti... m th... c c... a tôi ch... còn gi... l... i m... t nu... i ti... c là ít tranh v... đ... tôi chiêm ng... ng bu... i hôm đó. Lúc... y tôi ch... là m... t anh công ch... c quèn c... a b... Thông Tin, kiêm thêm ngh... th... v..., và th... y d... y v... cho tr... em. Di c... m... t mình đi theo các cha c... đ... o, vào Nam năm 54, gia đình thì không còn mà ti... n tài danh v... ng cũng không, m... t xu ch... Nôm, ch... Nho, ch... Hán cũng mù t... t, thì c... v... t văn hóa c... a đ... t n... c qu... là quá xa t... m tay hèn m... n c... a tôi. Tôi ch... biết chiêm ng... ng và t... nh... 'B... n ngàn năm Văn hi... n' c... a đ... t n... c ...

Đ... n khi đi t... n... n đ... nh c... t... i Pháp, nh... ng năm đ... u ch... t v... t ki... m s... ng, gà tr... ng nuôi con trong căn gác tr... ch... t h... p c... a qu... n 5, thành ph... Paris, có bao giờ tôi dám m... t... ng đ... n c... v... t hay thòm thềm mu... n mùa c... trên giá v... . Nh... ng s... Tr... i đ... nh sao thì chuy... n gì ph... i đ... n s... đ... n.

« B... i, t... i nay mình ăn mì gói nh... n c... m ná ? » con Lan con gái tôi v... a nói v... a th... h... n h... n khi trèo lên đ... n t... ng 6 n... i ng... i ch... cho thuê gác tr... mà ngày x... a h... dành cho ng... i h... u, « Con tiêu bén m... t ti... n ch... tu... n này r... i ! »

Tôi ch... a k... p h... i han 't... i tình' thì nó đã g... gói gi... y b... n ra tr... c m... t tôi r... i nói m... t h... i không ng... ng : « B... i, đ... u ch... Mouffetard có ông bán đ... cũ (brocanteur), nào là khung, tranh, b... u thi... p c... ..Con đ... ng mò m... m xem b... u thi... p th... i Đông D... ng... thì t... nhiên đâu r... t ra hai t... m tranh này, vì nó bé nh... b... u thi... p v... y! Th... y con thòm thềm mà ch... s... p đóng nên ông già ch... u đ... r... cho con c... c... p m... t trăm quan ! Th... là tiêu h... t ti... n ch... ... thôi ch... cũng đóng c... r... i...»

Cái gì Việt-Nam b... cũng rinh v...

Tác Giả: Th y V

Chúa Nhật, 28 Tháng 8 Năm 2011 05:14

Lúc y, năm 79, chân t chân ráo v a sang Pháp, m t trăm quan (15\$) đ i v i cha con tôi là to m. Nh ng khi th y m t con tôi sáng long lanh nhìn hai t m tranh l a lót gi y bìa, nó th th « B xem có gi ng M không này... », con bé bi t đúng đ m tâm lý c a tôi, tôi không la nó đ c. Tôi còn nhìn mân mê hai b c tranh l a, m i b c v ng i thi u n đang trang đ m th t đ u dàng duyên dáng. Lúc y tôi nào bi t ai là tác gi c a hai b c tranh. Nên giá tr c a b c tranh ch t ng x ng v i c m giác rung đ ng, và nh ng k ni m nó g i đ n cho ng i th ng th c. Tôi ngâm nga bài ‘Su i Tóc’ c a Văn Ph ng mà ngày x a v tôi r t thích. «Đ cu i tu n mình đi tìm c p khung r i treo lên cho đ p. », tôi nói đ nén xu ng s xúc đ ng Mai Trung Th (1906-1980) ‘Trang Đ m’ trong lòng tôi, nh ng i v hi n x u s đã qua đ i trên bi n c ... Không th y tôi c n nh n, con Lan th phào nh nh m. T i hôm y mì gói thú v làm sao. Cha con tôi có ng đầu nó đã đánh đ u b c đ u tiên c a cu c hành trình hai cha con tôi và c v t Việt Nam.

Nh i ông già bán đ cũ ch con Lan bu i đ u « Cái gì ch di tích c a Việt Nam, ng i Pháp mang v nhi u m, mu n s u t m thì đi lũng bên Pháp này ch ng thi u gì. » R i c th , có đ ng nào dành gi m, có giây phút nào r nh r i, cha con tôi i đi lũng trái ph i, t nh nào cũng mò, ch nào cũng l c, g p ai cũng h i. Nh n ăn, nh n m c thì đ c ch không nh n ‘đi mò’ đ c. R i nh th là s Tr i đã đ nh, không ph i ng i tìm đ n v t mà nhi u khi v t tìm đ n ng i, nh là cái duyên v y. Th m thoát h n ba m i năm l u l c n i x ng i, cha con tôi ch a tr v n c m t l n nào, nh ng tôi mong th m đáp l i m t ph n nào c m c a con gái tôi là t o l i n i này hình nh n c nhà đã m t. Tôi th ng con, bi t nó nh nhà l m, mà tôi nh t đ nh không bao gi tr v khi c ng s n còn giày phá đ t n c. Thù nhà, tôi h n c ng s n t C i cách ru ng đ t đã tàn phá làng tôi ch vì là làng công giáo, tôi đi di c mà không bi t cha m tôi s ng còn hay đã ch t, đ n nh ng năm trong tr i c i t o, và sau cùng v t biên đã t c l y đ i ng i v yêu đ u...làm sao quay gót tr v đ c, dù luy n ti c quê h ng tôi cũng bao l n day đ t nh ...

Con Lan ăn h c xong là l n đi làm b h i tai. Chúa th ng nó làm nên nhanh chóng cho tôi b ngh ch y bàn trong quán ăn Đào Viên đ ch còn lai rai nh n vi c thông đ ch ki m chút cháo. Còn đ dành h t th i gi vào « cái gì Việt-Nam b cũng rinh v ». Nh ng năm tháng y, ch ng có internet, ch ng có ebay, ch ph i mò m m đ c sách v kh o c VN c a Pháp, ch có mi ng truy n mi ng, r i ng i này gi i thi u đ n ng i kia, và đi mua đ u giá, hay mua ch tr i trên kh p n c Pháp. Ngay t i quán Đào Viên tôi đ c g p g bao ng i giúp đ móc n i, nào là H i c u h c sinh tr ng Albert Sarrault Hà-N i, nào là các văn hào, ngh sĩ, h a sĩ, t l p ng i đi tr c (khi đ t n c chia đôi), đ n nh ng đ ng h ng t n n nh tôi, và ngay c nh ng ng i ch y tr n c ng s n đi t mi n B c sau này!

Và nh th , cha con tôi tích tr t t , mua l i c a ng i Pháp r t nhi u, c a b n bè hay ng i quen nh ng l i cũng có. T hai t m tranh l a c a b c đ u, bao nhiêu b c tranh k ti p, l a, s n đ u, v m c, ph n hay s n mài, t đ u th k XX v sau. L ch s tranh h a tr c th k

Cái gì Việt-Nam bây cũng rình v...

Tác Giả: Th&y V

Chúa Nhật, 28 Tháng 8 Năm 2011 05:14

XX tí c thay không có gì l u tr i. Nh ng ng c i các c v t b ng đá, g , đ ng, s t, vàng, nhũ th ch, th y tinh, cùng các đ đ t, g m, s , sành thì tôi tìm ra đ lo i t th i Hòa Bình, Đông S n, Hán Vi t, hay th i Sa Hu nh, Chiêm La, t di tích Phú Nam (còn g i là Óc Eo) đ n di tích Chàm...và qua các th i đ i Lý, Tr n, Lê, Nguy n...

Lò s t (~100 tCL) Thanh-Hóa

Qua quá trình s u t m đ c , tôi đã m n nguy n nh n th y s khác bi t rõ ràng c a văn hóa nguyên th y c a ng i Vi t đ i v i văn hóa Hán, ngay c d i B c thu c, th i đ i Hán Vi t. Tôi h c h i đ c m t cách thú v qua sách v nghiên c u qu c t r ng chính ng i Bách Vi t (mà Văn Lang là m nh nh t) đã đ y ng i Hán làm ru ng tr ng lúa n c khi ng i Hán ch bi t tr ng lúa mì; r ng d i B c-thu c ng i Hán c p l y h t đ s t và c m ng i Vi t không đ c có đ s t, ch không ph i ng i Vi t không bi t làm ra s t mà ch bi t làm đ đ ng mà thôi...(nh cái Lò s t r t hi m th i Đông-S n tr tr c Hán Vi t mà tôi mua l i c a m t ng i Pháp).

Tôi không ph i là kh o c gia, cũng ch ng ph i là s gia. Cha con tôi ch tình c l m vào cái b nh đ m l u tr i nh ng di tích c a đ t n c, quy t không đ th t l c đi. R i g n đây tôi có m ng l p m t B o Tàng Vi n C V t M -Thu t Vi t-Nam T -Do trên m ng, h u mang l i th ng th c cho ng i Vi t b n ph ng... Nh ng tu i đ i không cho phép nên c mu n này s ch là m t gi c m ch ng ?....

Tr ng đ ng văn hóa Đông-S n (500-100 tCL) lo i Heiger I B2 – Thanh Hóa

Bây gi tôi không còn s c s u t m n a, nghĩ b ng s u t p c a cha con tôi cũng đã t m đ , nhà thì không còn ch tr ng mà t ng thì không đ ch treo. Trên năm trăm món l n nh , c ng k nh nh ng tr ng đ ng Đông-S n, hay nh bé nh h t chu i th i Giao-Ch ... Quý giá cũng có mà l m l t cũng có. Trên b y m i b c tranh, t các b c th y nh c Nguy n Phan-Chánh

Cái gì Việt-Nam bây giờ cũng rình vờ...

Tác Giả: Th&y V

Chúa Nhật, 28 Tháng 8 Năm 2011 05:14

(1892-1984) cho đến những hàng a sĩ ít đến c tiêng... Tất cả những gì liên hệ đến lịch sử nghệ thuật của Việt-Nam, về Việt-Nam, đời và tôi đều đáng quý. Những trong các buổi sưu tầm này, hẳn nhiên là có những thứ mà tôi yêu chuộng đến bất tận, không phải vì nó có giá trị trên thị trường mà vì nó có ý nghĩa tình cảm riêng biệt đời và tôi qua hai cơ duyên đã cho tôi tri-ngi cùng hai hàng a sĩ bất cứ thời đáng quý. Xin thuật lại sau đây để chia sẻ cùng người đời.

Hàng a sĩ Nguyễn Gia Trí (1908-1993):

Khi xưa ở Sài-gòn, tôi có nghe nói đến tên Hàng a sĩ Nguyễn Gia Trí, ông rất nổi tiếng về sơn mài. Ông từng nhiếp ảnh Cao-đông M -thuật

Nguyễn Gia Trí

Đông-Dương ở Hà-Nội. Tôi nhớ mãi lần đầu tiên đến c đời di n về ở ông ở Sài-gòn thật tình c . Năm ấy là năm 71. Hôm ấy, tôi đến d y về các cháu con anh bs Tuy n nh những cu i tu n khác. Những ch a th y m t h c trò tôi đâu thì tôi đến trong phòng khách đời nên có d p chiêm ng ng m t b c tranh s n d u khá lớn (1mx1,2m k c khung), về c nh ‘Ba Vua đời hang a’ về i ch vi t ‘In Excelcis Deo’ trên s n vàng nhũ phía trên, thật là d p vì không gi ng t t c những tranh khác tôi đã t ng th y trong sách đời. Tôi đang đến th th n nhìn thì có gi ng ng i nói sau l ng tôi : « Anh cũng đến g p anh Tuy n à ? » Tôi gi t mình quay lại, th y ng i lớn tu i, tôi th a «Đ th a ông, đến d y các cháu h c về mà ch a th y m t đ a nào c , nên đến chiêm ng ng b c tranh này trong khi đời.» Ông ta c i nói «Anh th y th nào ? Tôi về cho Dinh Đ c-L p ngày xưa đ y, mà trong dinh lúc y có v chê vì tôi v ki u m i h i ‘déstructuré’, không ‘classique’ đ ! B c mình quá tôi t ng luôn ông Tuy n. Chú y đi đâu ch a về à ? ». Th y tôi ng ngác, ông Trí ti p «Tôi là Nguyễn Gia Trí, t t sang thăm ông Tuy n trò chuy n. Anh có d p b a nào ghé sang x ng s n mài tôi nhé ! » Nói th r i ông xoay l ng đi về . Lòng tôi b i h i vì tình c đ c g p đ c b c th y. M y tháng sau, h i dò ra đ c đ a ch x ng v c a ông đ ng Cách M ng, tôi đánh b o tìm đời. Rồi t đó, ông ch d y tôi nh m t ng i th y, cho tôi ti p tay vào mài s n trong nhi u tác ph m mà ông nói là ngo i qu c h đ t. Nhi u ng i ph vi c cho th y l m, h chuyên tay làm cho th y Trí t bao gi , tôi ch nh m t anh t p s th nh tho ng đời thêm m t tay mài s n hay đ p về tr ng... Th y Trí v nhi u

Cái gì Việt-Nam bây giờ cũng rình vờ...

Tác Giả: Thơ y V

Chúa Nhật, 28 Tháng 8 Năm 2011 05:14

tranh mới lúc, vì số n mài c mài đi mài lại, số n lên lại phôi đi cho khô, không biết m y ch c l p s n... m i b c tranh phôi ít nhi u trên 6 tháng đ n c năm.

Nguyễn Gia Trí (1908-1993) Thi u n bên hoa phù

dung (1974)

Th mà có m t b c thu hút tôi k . Phôi chẳng đây là duyên số ? Hôi thì thơ y m i gi i nghĩa « B c này là ‘Thi u n bên hoa phù dung’, tôi đã v m t l n Hà-N i năm 44, nay v l i cho ng i bên Pháp đ t, còn g i là ‘Jeunes filles aux hibiscus’. Hibiscus g i là phù dung nghe hay h n là dâm b t! » Nói r i thơ y c i giòn tan... Năm 74, b c tranh hoàn t t, 4 bi n lia nhau, còn g i là quadryptique, thơ y g i đi sang Pháp. Sau 75, thơ y g n nh không làm vi c n a vì thi u v t li u và s ng đ n s cho đ n khi t tr n. Tôi không đ c tin gì cho mãi đ n năm 90 thì tôi g p l i ls Minh (con ông Nguyễn Văn B u) quán Đào-Viên, ông trao tôi đ c quy n h i ký c a thơ y, trong đó thơ y thu t l i chuy n b c tranh ‘Ba Vua (1960)’ mà tôi chiêm ng ng ngày nào t i nhà c a bs Tuy n. Trong h i ký, thơ y Trí ch nói là đã cho b c tranh cho m t ng i b n tr là m t bác sĩ mà không nói ra tên vì s chính quy n c ng-s n xoi mói. Sau này, ng i ta đ n sai nh m r ng b c tranh theo gia đình ông bác sĩ sang Pháp, r i l i tr v n c và b bán đi. (Riêng tôi thì tôi đ c bi t là gia đình bs Tuy n đi t -n n Anh-qu c năm 75 tay không. Khi b đ i vào chi m nhà ai gi l y b c tranh y r i bán đi, gia đình bs Tuy n, các h c trò c a tôi, không bi t gì c ...’ Mi n m y anh b đ i không đem ra đ t làm c i là m ng l m r i’ ...) Cũng trong đ p g p g đó, ls Minh cũng nh ng l i cho tôi hai b c phác th o c a thơ y Trí mà tôi quý vô cùng. Th r i, m t ngày đó tôi đi lũng Marseille qua l i gi i thi u c a ng i quen, tôi không ng đã tìm l i đ c b c ‘Thi u n bên hoa phù dung (1974)’. Ngày nay, m i lúc nhìn t m s n mài này, bao k ni m v i thơ y Trí l i tr v v i tôi. Lòng khâm m ng i thơ y kh kính v n nguyên v n. Nh ng tôi ch bi t thơ y Trí qua ph ng di n m t h a sĩ đ i tài mà đ i đã cho phép tôi đ c theo ph trong m t th i gian quá ng n. Tôi nào ng đâu, tôi phôi đi đ n 25 năm sau đ tìm hi u thêm v cu c đ i chính tr c a m t ng i yêu n c nh thơ y Trí, khi tôi đ n g p h a sĩ Võ Lãng năm 2000.

Võ Lãng (1921-2005) i Nam-Quan (1946)H a sĩ Võ Lãng (1921-2005):

T m i lên năm, tôi b polio nên đi t p t nh chân cao chân th p. l i làng s không lo ru ng

Cái gì Việt-Nam bìa cũng rình vờ...

Tác Giả: Th&y V

Chúa Nhật, 28 Tháng 8 Năm 2011 05:14

những người nên ông C tôi xin cho tôi theo các Cha đi học ở Phát Diệm. Cho đến giờ thì những người tôi vẫn đau nhức xương. Một hôm tôi đến các gia đình thiêu hương để thăm một bác sĩ người Pháp chuyên về bệnh xương khớp. Khi tôi đến người trợ lý của ông, tôi chỉ bắt đầu hút thuốc một lúc tranh sơn dầu treo sau lưng ông. Ông nhìn vào Venise, nhìn kỹ là Volang, thì nghĩ có thể là người Pháp. Nhưng không hiểu vì sao, tôi lại quên mất đau mà lại hỏi ông bác sĩ về người vợ. Ông cười nói “Đừng học ông vợ ông đây! Họa sĩ Võ Lãng là bệnh nhân của tôi. Tôi chỉ chữa cho vợ ông ta. Con gái ông vợ cũng là bác sĩ cùng khóa với tôi nhưng không cùng chuyên môn. Bên buổi sáng bên cạnh này, tôi cho ông xem những bức tranh khác mà họa sĩ Võ Lãng vẽ cho tôi và vợ tôi! » Sau khi khám bệnh cho tôi, trò chuyện một lúc với ông Võ Lãng, ông bác sĩ Pháp gọi tôi đến thăm ông Võ Lãng để xin cho tôi đến thăm. Khi tôi ghé vào gác vẽ (atelier) của ông Võ Lãng, ở quố 15, cuối một khu vườn thì thật tiên mà ngoài một đồ nghề không thấy nghe thấy sau cánh cửa. Ngày ấy ông đã trên tám mươi nhưng còn phong độ lắm. Qua loa lý do của tôi cho ông nghe là cảm thấy gần gũi với ông ngay. Ông cho tôi xem gác vẽ của ông, các tranh tranh, mà tôi chỉ mê mê nhìn những bức tranh vẽ về Việt-Nam lúc đầu đời của ông. Sau lần gặp gỡ này, một lần ông có một chuyến đi Paris, là tôi lại lên học chuyên ông...

Tranh của Nam-Quan

Ông Võ Lãng là em trai của Võ Văn H (xưa là Chánh văn phòng của TT Ngô Đình Diệm), sinh trưởng ở Huế, sau ra Hà-Nội học ở Cao-đẳng Học-đồng-Đông-Đàng. Theo những ông thầy « Minh chỉ thích vẽ thêu, đồ mĩ thuật ra Hà-Nội thì mình còn trẻ con quá, chỉ biết gì. Nhưng ở Hà-Nội lúc bấy giờ, các đàn anh đi trước cùng trường, nào là Nguyễn Tấn Tam, Nguyễn Tấn Lâm, Nguyễn Gia Trí, Trần Bình Lũc...ai cũng có máu 'làm cách mạng' cả...Thầy bố mẹ là nhà văn. Dù học ở trường tôi hiểu và đã học được vào tù ra khám vì chống Tây, khi tôi hãy còn đi học. Tôi đi theo họ vì phẫn hờn. Tôi gặp họ lúc bấy giờ là với anh Trí và anh Lũc. Khi anh Lũc bắt Việt-Minh giết năm 41, tôi ở tù 27 tuổi đầu, tôi ở tù vì biết anh Lũc là người yêu nước nhưng Việt-Minh bắt theo Tây. Năm 43, anh Trí đến thành ra khi tù của Pháp ở Sơn-La, cùng với các anh Nhật-Linh, Hoàng-Đo thì năm ấy tôi còn được đến các gia đình họ ở Đông Đàng. Các anh ở đầu đi theo VN Quốc Dân Đảng và các hội học sinh về Việt-Minh thì theo. Thế nên tôi chống vào đảng nào cả, và vì gốc Huế nên lúc bấy giờ anh H và với tôi còn tôn trọng Bồ Hoàng. Đến 45 thì tôi Việt-Minh nó càng ngày càng giết người Quốc Dân Đảng quá thôi. Anh Trí rủ tôi đi trốn sang Tàu, chống lại tôi cũng đi theo! Thế là hai anh em trèo đèo lội suối lên trên Trần Bình Lũc (1914-1941) Chế Em (1936) ở Sơn, kiêu dũng sang Tàu, chống lại là đi sang Học Trường Công. Đây là bức hình tôi vẽ về Nam-Quan nhìn từ Đàng-Đa, chú ý cảm giác làm kẻ niếm của tôi. Tôi còn nhớ khi chào thầy với anh Trí sang

Cái gì Việt-Nam bây giờ cũng rình vờ...

Tác Giả: Th&y V

Chúa Nhật, 28 Tháng 8 Năm 2011 05:14

Hôm nay Công, lên bây tôi cái áo ngoài ra cho anh Trí mặc vì trời lạnh quá mà trên người anh y chi cái áo s-mi không đủ ấm. Sang HK tôi có vài nhieu u l m, bán đi để kiếm ăn và các anh em lúc y. Đón 49 tôi sang Pháp, các anh l i r i tr v n c c ... D i th i ông Di m, anh H i tôi làm chef de cabinet cho ông C . Có một đ o c tôi đ c đi làm tùy viên văn hoá ở Washington. Lúc y tôi bay nh y ph i bi t ! B n tôi nào là Gene Kelly, Fred Astaire và Burt Lancaster... H có tranh c a tôi nh u l m, Otto Preminger cũng mua tranh c a tôi n a. Sau khi C Di m b đ o chánh, tôi n n anh H i sang Pháp mà ông y không ch u. Th m i kh , sau 75, Việt-C ng nó b t anh y đi tù c i t o, r i ch t trong tù... Tôi v chôn anh tôi, năm 89... Th ng l m c anh i, chúng nó trao l i xác anh tôi, ng i da b c x ng, trói ch t hai tay, hai chân nh trói l n, trong cái két g ! Tôi kh tâm l m... t i chúng nó dã man quá... Thú th c v i anh, cho đ n ngày gi đó tôi m i th m nhu n đ c t t ng đ u tranh c a các đàn anh ngày x a !...C ng-s n còn ác h n Tây c v n l n !... Bao nhiêu ng i ch ng Pháp mà chúng nó th tiêu hay ch đi m cho Pháp b t ??? Sau đó m y năm thì tôi nghe tin anh Trí m t ! Thôi th là tôi m t c hai ông anh l n r i !»... M t tu n tr c khi ông Võ-Lăng qua đ i năm 2005, ông còn ng i tâm s v i tôi ở quán ăn n-Đ bên kia đ ng gác v . Ông ra đi l ng l trong gi c ng ...Đ n phiên tôi m t đi m t ng i anh l n...

Ngày hôm nay, ng i ôn l i nh ng l i tri k , nhìn b c tranh ‘ i Nam-Quan (1946)’, lòng tôi qu n đau, tôi chua chát h i th m : « Các anh mà bi t ngày hôm nay cha con th ng H Chí Minh đem cúng đ t, cúng bi n cho Tàu... i Nam-Quan không còn thu c v n c mình n a... các Anh i ! »